

Gyssestad gård

Den røde tråd for månedens kulturminne i 2008 er gamle gårder i Bærum med ny funksjon. I april er det Gyssestad. Eiendommen tilhører i dag Bærum kommune.

Tunet etter Gyssestad gård troner vakkert over E18 mellom Slependen og Sandvika. Gyssestad var en staselig gård, men ikke så stor med hensyn til jord og skog. Jordene gikk ned til sjøen på begge sider av tunet. Mye av skogen var solgt før 1868. Gården ble utparsellert til boligtomter i mellomkrigstiden, og mistet senere mye grunn til E18.

Gyssestad er trolig ryddet i eldre jernalder og er omtalt i skriftlige kilder fra omkring 1400. Navnet skal komme av Gysir (bukta nedenfor), eller gjøsa (å velle fram, blusse opp). Mesteparten av gården tilhørte Asker kirke og Oslo bispestol. Resten av gården tilhørte først Nesøygodset, senere Knut Frantzen (1663), Jakob Didriksen og Anna Krefting på Bærums verk (fra 1682). Askers sogneprester hadde bygselsrett til 1824. I 1750 kjøpte Salomon Nilsen denne delen og bygslet Asker kirkes del. Gården har senere hatt mange "kondisjonerte" eiere.

Det har vært brent kalk på Gyssestad. Ovnene lå ved Slependsbukta og man kan ennå finne kalkrester/slagg på stranden. Kalksteinen ble trolig hentet fra øyene. Jernholmene tilhørte Gyssestad og ble fradelt før 1900.

Dagens hovedbygning ble oppført i sveitserstil av en av datidens største leger Chr. A. Egeberg, som kjøpte gården i 1868. Forpakterboligen, uthusbygningen og stabburet er fra samme tid. Egeberg var meget sosialt interessert og brukte bygningen som legekontor og sykehus for bygdens fattige, ofte uten betaling. Arkitekt Paul Due kjøpte gården i 1875 og bodde der i 48 år. I 1924 ble hovedbygningen bygd om til ren empirestil. Eier var da juristen, folkerettseksperten og forretningsmannen Eivind Blehr, som drev gården på heltid fra 1918. Bærum kommune kjøpte Gyssestad i 1952. Bygningene ble først brukt til kontorer og tidvis til skole for elever fra Jong og Tanum. I 1966 flyttet vedlikeholdsvesenet (FDV-etaten) inn. Etaten pusset opp og utvidet forpakterboligen til ny bruk, alt i nært samarbeid med Riksantikvaren. I 1968-69 ble fløyen på hovedbygningen bygd til, og et stabbur fra 1900 flyttet hit. Stabburet er fylt med museumsgjenstander, bla. 1700-talls ovner. Karjoler, spissleder og vogner fra ulike gårder i Bærum oppbevares også på gården, likeledes stabbursklokken fra Helgerud gård, en værhone og en sjuarmet lysestake fra Haslum kirke. Psykisk helse for barn og unge holdt til på gården fra 1999 til 2006. I 2008 har rådmannen kontorer på Gyssestad.

Litteratur:

Per Otto Borgen: Asker og Bærum leksikon, 2006

Bærum kommune, Vedlikeholdsvesenet: Notat, Gyssestad gård, udatert

Arne Mohus: Stedsnavn i Bærum, Oppmålingsvesenet i Bærum, 1987

Herman Due: Gyssestad - Min barndoms fortryllende slott, Asker og Bærums Budstikke, 11. august 1975

Freddy Nilsen: Familieidyll på Gyssestad, Asker og Bærums Budstikke, 24. januar 1997

Otne: Etat med sans for å bevare. Mye verdifullt på Gyssestad gård, VEST-siden, 18. februar 1972

Helge Steinholt: Min barndoms fortryllende slott, Asker og Bærums Budstikke, 3. juni 1983

Liv Frøysaa Moe